

undirskriva. Teir vita sum er, at teir hava okkum »by the short hairs«, sum Bretar so rámandi taka til.

Og fer tað so ikki at hava við sær, at handilsviðurskifti okkara við Bretland aftur verða í einum vasa, sum tað fer at krevja endaleysar tingingar, tíð og hópin av peningi at fáa aftur í rættlag?

Hava vit harafturimóti eina rættliga og skynsama námsvinnu í Føroyum, verða vit førir fyrri at vita, hvussu leikur fer, og ikki noyddir inn í viðurskifti, sum einans kunnu lýsast sum »væ victis«.

Vit kunnu lættliga skipa námvinnu okkara so, at vit sum skjótast fáa tvi- ella trifalda kolahogggingina við at reka javnfjarar námsgongdir og upphalda einari goymslu av hóskaði stödd. Pláss trýtur ikki haruppi og viðurskiftini góð í allar mátar. Eisini er at hava í huga, at námvinna í Føroyum er sum ein livstrygging, vit mugu og skulu gjalda fyrri at tryggja okkum sjálvar.

Og harumframt er tað um námvinna í Føroyum at siga, at hon fer at geva arbeiði í júst teimum ídnaðargreinum, har nógvur hendur eru tómar her heima, her hugsu eg um jarn- og stáldnaðin.

Vit hava sanniliga ikki ráð til at lata útlendingar sleppa at troyta eina av teimum fáu orkukeldunum, vit eiga í føroyska kolinum. Gudarnir skulu vita, at tað er ikki ov mikið, vit eiga, men henda spurning verða vit noyddir at lita at úr búfóðisligum sjónarmiði. Og her ræður ikki um at lata sær siga av grunnum handilsmanalótum.

Men fer so námvinna at týða meira fyrri okkum sum tjóð enn júst hetta, at fáa kol undir dampketlar okkara ella til hita í húsin? Men her er svarið, at hevur tú nóg bíligt kol, og nóg mikið av tí, fara altíð onkur ráðini at vera.

Men saman við føroyska kolinum finna vit altíð eldfast leir, og tað gott eisini, í stórum nøgdum, júst á sama hátt sum teir finna tað í Hógenes-námunum, og her hava vit so aftur eitt dygt grundarlag fyrri einum dyggum leirkeri pottainnaði.

Leirið hava vit so og tað fyrri einki eisini. Tað má takast saman við kolinum og brúkast í framleiðsluni. Annars ber eisini til at brúka hetta leir at gera aluminium burturúr, tí figgjargligu umstøðurnar fyrri hesi framleiðslu eru framúr góðar. Burtur úr tí turkaða leirinum fáa vit eini 200 ella 250 kilo av aluminium til kappingarførar pris. Vit hava her í Danmark ein Aluminiums-ídnað, har vit mugu innflyta hvørt grammíð, vit skulu nýta, úr útlondum. Hvi so ikki gera hetta metallið sjálvir í staðin fyrri, sum so ofta verður gjørt, at keypa frá londum, har handilsjavnvág okkara sum ikki einaferð er vánalig.

Og so ber eisini til at fáa bæði olju og bensin burtur úr kolinum. Hesi seinastu árinu hevur stórir framburður verið á hesum øki, serstakliga nú Onglendingar rættliga hava fingið áhuga fyrri hesum. Tað er ikki meira enn okkurt um tveir mánaðir síðani at bretska forsæt-

isráðharrin, Ramsay Macdonald í bretska undirhúsinum almannakunngjórði avgerðina hjá stjórnini um at lata sjei miljónir pund at byggja veldugar olju- og bensingoymslur fyrri, sum teir ætlaðu at vinna burtur úr kolinum. Og Onglendingar eru sum vit vita sum oftast stak konservativir í slikum málum og geva seg treyðir í kast við nakað nýtt, áðrenn teir halda seg vita, hvussu vorðið er.

Føroyska kolið dugir stak væl til, sum eingilsku serfrøðingarnir hava vísast meg um og sum eg eri ógvuliga væl við, olju- og bensinframleiðslu, og tað tapir einki fyrri góðum eingilskum koli, heldur tvørturimóti. Tey tøl, sum eg higartil havi almannakunngjört, eru ikki einans góðkend av eingilsku stovninum, men tað kom eisini her til sjóndar, at eg hevði verið eini 10—12% rettu megin, og at tað kámara kolið var nærsum eins gott í nýtslu sum nýrakolið, og tað hevur ikki minst at týða.

Úr nýrakolinum fæst sostatt 0.55—0.6 tons av olju úr hvørjum tonsi og úr tí kámara kolinum 0.5—0.55 tons av olju úr tonsinum. Gaman í at 1 1/2—2 tons av tí vánaligara kola-slagnum verður brúkt undir gerðini til framleiðslu av vatns-evni, men hetta er bíligt kol, sum ikki tjenar til annað, í hvussu so er ikki til útflutnings, tí øskan í tí er ov nógv.

Sostatt skuldu góðir møgu-

leikar verið fyrri skynsamari kolavinnu í Føroyum, um vit taka bæði tann kenda og tann nú-

hesum árum, at tað einans kann sammetast við radio og kine-matografin. Tað, sum ein upp-



Eitt burturlagt kolahol í Prestfjalli

tímans kolateknikkini í nýtslu, sum nú tekur seg so skjótt fram í finnari í dag heldur seg droyma, er í morgin ein óreingilgur ver-

Framhald frá síðu 3

lag, og hvussu ein slik ferð verður figgjað, sigur Jákup Thomsen, sum er formaður í



Grettir

Talvsambandi Føroya, at tað hevur ofta verið tosað um hetta, tá islendingar og føroyingar hava hita talvolympiadunum, og nú Talvsambandið herfyri fyllti 5 ár, var hildið hóskaði at markera dagin við at fáa skjótt settan á. Hin figgjargliga síðan



Thorstein

Framhald frá síðu 7

menniskjaliga møguligt, tí børnini eru tann størsta gáva, vit menniskju kunnu fáa og tað størsta vælsignisið, okkum kann lutast. Vit vita eisini, at børnini eru Føroya framtíð, tað eru tey, ið skulu taka um stýris-vælin um nøkur ár, og í eini slikari menningartíð, sum okkara, má tað standa einum og hvørjum sólargreitt, at tey mugu fáa eina nógv betri skúlagongd, enn vit fingi í síni tíð; tað mugu vit krevja av skúlanum í dag.



Gutti

Men — longu nú eru tey fyrstu døpru tíðindini at frætta. Aftur var skúlin við sviðisoiði. Tá ið komið var til hansara, var einki eftir. Kontoin fyrri grønsápu og tvøgur varð aftur hesa ferð nógv størri enn kontoin til undirvisingaramboð. Ljós, hiti, pedellur, umvælingar, alt loypur so øgiligt upp, øll hesi tingini, sum av sonnum eiga at vera har, og sum, tá ið tey eru í lagi, út-eftir geva inntrykk av, at skúlin fungerar á besta hátt, men sum kortini í roynd og veru bert eru ein partur av karminum uttan um tað, sum er tann innasta og veruliga meiningin við skúlanum, nevniliga undirvisingin av børnnum.

Fyrir hevd lærarin bert seg sjálvan, svartutalvu og onkra hissini bók í at velja, tá ið undirvisast skuldi, og úrlitini á ávisum økjum vóru mangan ótrúliga góð — fyrri teir flestu næmingarnar. Øll minnst vit eisini teir har afturi í klassanum, sum tíðliga í skúlatíðini vóru givnir upp fyrri skutil, og sum máttu klára seg sjálvar sum best, oftast við at fara um so stillan sum



Hans Jacob

uleiki, og um allan heim verða á hvørjum ári miljónir og aftur miljónir nýttar til kolagransk-ing, og legið skuldi tað verið, um allir hesir pengar eru grýttir á bláman til onga nyttu.

Kunnu vit innan fyrri markið av Danmarkar ríki fáa gott kol fyrri ein lönandi penga, skuldi stundin verið komin, at vit vaknaðu og fóru undir at fáa burtur úr okkara egna náttúru-ríkidømi, og ikki mundi verið av leið, um vit, sum aðrar tjóðir, fingi okkum ein stovn til at kanna brennivirðið — hann nýttist ikki at verið so stórur —, so vit her heima kundu komið á javnt við hini londini og latið okkara vaksandi ídnaða notið gott av hesum og kanska av kanningarúrslitunum funnið fram til nýggjar ídnaðargreindir. Skilti eg røðuna hjá forsætisráðharranum í september í fjør rætt, var tað helst okkurt so vorðið, hann hevði í huga, og nú eru líkindi at gera hugsanina til veruleika.

Hava onnur lond ráð til hetta, hava vit tað við, sjálvsagt í mun til landsins stödd, tí kol hevur so nógv at týða fyrri okkara figgjargongd, at vit hava ikki ráð til at gerast eftirbátur á hesum øki.

Hesar hugsanir og aðrar við fyltu huga mín meðan eg stóð við lúningina á skipinum, sum skuldi flyta meg aftur til Onglands. Námvinna í Føroyum, dons kolavinna! »Facts are stranger than fiction«.

gjorligt, men tað vóru eisini teir, sum høvdu aðra atferð.

Tað er ikki rætt at siga, at vit í dag kunnu gera »mirakul« við hesum børnnum, men eitt er givið, at um skúlarnir fingi rúmari ræsur at fáa til vegna hóskaði undirvisingartilfar, so høvdu teir havt heilt aðrar møguleikar at hjálpa bæði hesum børnnum og øllum hinum við.

Tað er einki at taka seg aftur í, at føroyski fólkaskúlin hevur ment seg ógvuliga nógv hesi seinastu árinu. Viðvíkjandi skúlabygningum hava vit fingið fatur á tí rætta endanum, og í nógvum bygdum eru rammurnar góðar fyrri einum menningararbeiði, sum kann føra okkum langt framá. Kommunurnar byggja skúlar, svimjihallar, í-tróttarhallir o.t. fyrri miljónir og aftur milljónir, og tað er alt, sum tað eigur at vera (Honi soit, qui mal y pense). Men — tá ið tað kemur til at útstýra skúlarnar við undirvisingaramboðum, tólum og bókum, nei, so eru eingir pengar. Tað finnst dømi um stórar skúlar við fullt útbýgdari framhaldsdeild, sum ikki eiga tvær alin av bókum á hillini. Og so verður kravt av skúlanum, at hann skal geva teimum ungu eina dygga og meiningarfylla, á-hugaverða undirvising. Tað eru nógvir bygdalærarar, sum fyrri langari tíð síðani eru givnir at ganga á sóknarstýrini at bidda pengar fyrri nakrar bøkur, og tí rinda teir heldur úr egnum lummum.

Tað eru dugandi og ídnir lærarir í Føroyum, men at vænta at teir skulu vera gandakallar man vera at seta krøvini í so høg.

Jákup Lindenskov